

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

Director: Vasile TODI

Redactor-șef: Ștefan TARJOC

Dubiți cititori ai revistei „Magazin”,

Vestea care an de an se răspândește în toate bisericile creștine, umplând de bucurie inima oricărui credincios, vi-o împărtășesc și eu azi vouă, fiilor mei duhovnicești de pe întreg cuprinsul Mitropoliei Banatului pe unde revista „Magazin” sălășluiește. Scularea din morți a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, stă plină de lumină la temelie credinței și vieții noastre. Nu fără întemeiată pricină Sfântul Apostol Pavel putea spune de

aceea atât de cunoscutele cuvinte: „...Dacă Hristos n-a înviat, deșartă este atunci predica noastră, deșartă este și credința voastră” (I Corinteni 15, 14)!
Învierea Domnului este un fapt neobișnuit și cu tâlc adânc. Necuprins în măreția lui, el are o nesfârșită înrăurire asupra vieții noastre. La drept vorbind, pentru aceasta a și înviat Domnul, ca să mai fie nouă spre folos, ca să înviem și noi precum a înviat El. Suntem însă noi morți, ca să fie de trebuință să înviem?
De bună seamă că dacă prin moarte înțelegem doar pierderea vieții trupești, atunci noi cei ce

trăim nu suntem morți. Există însă o altă moarte mai rea, care este aceea sufletească, pricinuită de păcat. Săvârșirea răului ucide sufletul. În

(continuare în pag. a 2-a)
✙ NICOLAE
Mitropolitul Banatului

DE PAȘTI

Peste noapte a înflorit mălinul.
Peste noapte s-a luminat seninul.

Puișori de puf
A clocit găina.
Berzei cuib de stof
A-ntocmit vecina.

Zmeii pe uluci
Zbîrnîind se-nalță.
Rațele-n papuci
Galbeni se încalță.

Rîuri mici și mari
Spun de ape-albastre.
Sate date-n var
Rîd privirii noastre.

Rîndunele mici
Ciripesc în țară.
Pluguri ca furnici
Au ieșit pe-afară.

În zăvoaie au
Coborît sitarii.
Pe la hanuri s-au
Cuibărit cobzarii.

Peste cîmp o iau
Câinii ca nebunii.
Peste cap se dau
Vîntul și lăstunii.

Flori de ghiocel
Vînd țigănci cu coșu,
Dă-mi de Paști un miel
Alb și un ou roșu.

I. PILLAT

PAȘTILE

- fragment -

poeți uitați...

DOAMNE, TOATE...

M. POPESCU

Și după slujbă ies la rînd
Bătrîni, cu spatele-aplecat,
Bărbați cu chipul luminat,
Și-n urmă ies copii cîntînd:
“Hristos a înviat”.

S-aude-al clopotelor cînt
Prin firea, care se renaște
Și falnic iese din mormînt,
Cu biruință Domnul Sfînt,
Și azi e Paște.

Ș-apoi, în urmă, -după-amiazi
Se strîng flăcăii, plini de foc,
Femei și fete la un loc,
Și toți cei tineri se prind azi
În vesel joc.

Sînt veseli toți și bucușori,
Și toți cu sufletu-nălțat;
Oriunde se-ntîlnesc în sat,
Își zic cum zis-au moși strămoși:
“Hristos a înviat!”

Doamne, toate sunt prin tine:
Și averea, și puterea,
Fericirea, mîngîierea:
Ce ne trebuie știi bine.
Dai cu dreaptă socotință
Mulțumiri și suferință:
Lui Isus i-ai dat o cruce
Căci știai e-o poate duce;
Cînd dureri ne dai și nouă,

Ne dai plînsul ca o rouă;
Cînd dai marilor putere,
Nu le dai nici o plăcere,
Cînd dai rănilor cruzime,
Dai blîndețe la victime.
Ești puterea înțeleaptă
Și justiția cea dreaptă;
Fă oricînd ce vrei din mine.
Doamne, toate sunt prin tine...

AL MACEDONSKI

România și Rușii

Mică mi-a fost mirarea când pe oameni cu scaun la cap, i-am auzit afirmînd: „Mai bine ar fi fost sub ocupația rusă (după 1944), că rușii erau oameni credincioși, cu frica lui Dumnezeu și ne prădau, ne luau una alta, dar nu ne luau tot. Ne mai lăsau și nouă, ca să putem trăi, însă noii aliați ne i-au tot: petrol, gaze, curent electric, fabrici, pămînt etc... Rușii se mulțumeau să ne dijmănească recoltele și produsele. Noii aliați ne pun să le cumpărăm armamentul depășit, să le dăm soldați (carne de tun) pentru Irak, Afganistan, Sudan sau Bosnia și Kosovo, să le plătim circa un miliard contribuții ca membrii NATO, dar beneficii?!

Rușii pînă la urmă s-au retras (deși aveau motive să n-o facă ca țară invadatoare ce-am fost), dar aștia nu se vor retrage nicicînd.

Ce să spunem dacă am fi semnat cu Rușii acorduri pe gaze naturale și țitei (inclusiv platforme)
(continuare în pag. a 2-a)
Dr. ec. Ștefan TARJOC

Însemnări în primăvară

Recitesc „Ion” a lui Rebreanu și găsesc în amintire corectă observația lui Eugen Boureanu - așa se scrie corect, articulat - făcută după parcurgerea integrală

a romanului care i-a deschis autorului ușile Academiei: „Ion este departe de a fi tipul reprezentativ al țaranului român. Eroul central al romanului poate fi oricine voiți: Jean, Giovanni, Johann, Istvan (sic), Ivan, oricare vreți dintre universalii „Ioni”, dar nu „Ion”. Țăranul nostru oricît de ticăloșit ar fi, nu se pretează la scandaloasele indecențe din paginile romanului. Țăranul nostru nu se năpustește asupra Ilenei, de pe cuptor, cînd pe lavîța alăturată „hodinește” taică-său, fie el chiar beat. Nu se bucură de moartea nevestei al cărei pămînt de zestre îi rămîne în neconcurență. Nu-și vede cu nepăsare murind copilul, ba chiar bucuș că scapă de ultimul concurent la moștenire. Și, în delirul harpagonic al împlinirii

(continuare în pag. a 2-a)

Vasile TODI

ANUL XIV
Nr. 4 (170)

APRILIE
PRIER

www.magazinmr.ro
magazinmr@yahoo.com

ISSN:
1453-2700

8
0
0
2

această privință Sfântul Apostol Iacob grăiește deslușit în soborniceasca sa epistolă: „...Pofta când a zămislit, naște păcat, iar păcatul, o dată săvârșit, aduce moarte” (Iacob, 1, 15).

Dacă noi credincioșii nu vom fi în stare să arătăm prin faptele noastre că ne-am ridicat din mormântul păcatelor „înviind prin credință împreună cu Hristos Iisus”, atunci cu adevărat deșartă este și „predica noastră” și „credința voastră”.

Învierea aceasta, precum ne învață atât de lămurit dumnezeiescul Pavel, înseamnă că în locul „omului cel vechi” al păcatului, noi punem pe „omul cel nou” renăscut întru Hristos. „Omul nostru cel vechi” trebuie să-l lăsăm să se răstignească cu El, pentru ca să se nimicească păcatul, „așa încât să nu mai fim robii păcatului, fiindcă cine a murit este slobod de păcat. Și dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom viețui împreună cu El, știind cum că Hristos, după ce a înviat din morți, nu mai moare. Moartea nu mai are stăpânire peste El. Căci, cu moartea lui, a murit păcatului; iar cu viața lui viețuiește lui Dumnezeu”.

România și Rușii

(urmare din pag. 1)

marine), unde eram acum și ce perspective aveam. Apoi Rusia lui Putin e o țară puternică (material și financiar), respectată de statele puternice, pe când nouă ni se dă vag iluzia că am reprezenta ceva, că avem dreptul să ne pronunțăm, că suntem ascultați, că suntem protejați (protejați de cine?: de ruși, de chinezi, de Moldova de peste Prut?!). Ca membrii ai NATO suntem obligați să ne protejăm, să ne înzestrăm cu armament modern (care e depășit deja în țările puternice...)

Bineînțeles nu se pune problema de a reveni sub ocupație sovietică, dar Rusia e prea puternică pentru a fi neglijată. De la ea cumpărăm gazele azi – ca pentru neprieteni. Oare ne putem permite să avem relații dușmănoase cu „Dânsa?!”

Însemnări în primăvară

(urmare din pag. 1)

nevisatei moșteniri, nu se aruncă pe pământul desfundat de ploii, ca un porc, visând averi nababice.”

Sigur că Rebreanu, răzbunător fiind, și în calitate de președinte – la acea vreme, al SSR, nu a lăsat „nesanționată” cutezătoarea sinceritate de confrate și, cu prilejul punerii în aplicare a legii pensiei scriitorilor, atunci când s-a pus în discuție numele lui Eugen Boureanu, a întrebând, „naiv”, învârtindu-și capul, în dreapta și-n stânga, ca pe o halbă de bere, așa cum admirabil la „văzut”, într-o caricatură, pe vremuri, Neagu Rădulescu: „Ați auzit careva dintre dumneavoastră despre vreun scriitor Eugen Boureanu?”

Boureanu – pentru cei mai tineri, publicase până atunci peste 15 volume, dovedindu-se un autentic scriitor. Și culmea, cu puțină vreme înainte, invitat la Paris pentru obișnuitele sale prelegeri la Sorbona, Nicolae Iorga l-a prezentat în cadrul Asociației oamenilor de literă din Franța, pe Eugen Boureanu, drept „cel mai reprezentativ prozator român în viață”. Vedeți de ce între Preda și Rebreanu îl cred numai pe Preda pe cuvânt?

***

Iubire măreață, frumoasă și sprintară, adevărată și ardentă, în „Asfințit de Europă, răsărit de Asie”: - „Eu țarule, spuse Veturia cu voce scăzută, m-am purtat ca Scufița Roșie. Tu de ce nu te porți ca un lup?”

Grigore Toporaș avu o senzație caldă în gât: Întinse mâna, înhăță sticla cu vin din coș și bău hulpav. Când o luă de la gură văzu că Veturia lepădase hainele. Trupul ei gol, alb, tremura de dorință. Un trup plâpând, neprihănit. Buricul răsărea din pantece ca mugurul de nufăr năzuind spre lumina apelor.

- Patru băieți din Brăilița, încercă țarul o ultimă împotrivire, sunt în pușcărie fiindcă au gustat din bucățele ca tine.

- Ți-e frică? Ce găăuță! După canoanele Brăilei orice fată de cinspe ani e un pui de curviștină. Ia-mă, prostule, e pe degeaba.

Grigore Toporaș uită că tot ce e pe degeaba e prea scump și în clipa următoare coliba, cerul, fluviul se sprijineau pe picioarele înălțate de Veturia, în timp ce lupul se smucea convulsiv și intra, cu întreg pământul sau numai cu partea concesionată de diavol Balcanilor, în imersiune.”

Zile în care se scrie istoria

Se întâmplă într-o viață de om, ca părtaș fiind la așezarea cuvântului ca piatră de temelie pentru istoria presei bănățene să simți că faptele unor oameni se pot metamorfoza în virtuți. O asemenea sărbătoare am trăit în data de 10 aprilie 2008, când la „Muzeul Satului Bănățean”, din inițiativa domnului Ioan Traia, reprezentant al muzeului, a luat ființă „Asociația Presei Rurale din Banatul Istoric” din dorința legitimă a tuturor participanților la adunare. După ce organizatorul a adus mulțumiri domnului Vasile Todî – președinte al Trustului de Presă Magazin, pentru felul în care a sprijinit această inițiativă, s-a trecut la întocmirea întâiului „Proces verbal” pe care îl publicăm mai jos, cu mențiunea că la propunerea domnului Vasile Todî, în Asociația „Presei Rurale din Banatul Istoric” vor fi primiți și cei care conduc gazetele din Anina, Moldova-Nouă, Gătaia, Buziaș etc., precum și scriitorii din orice așezare aflată în hotarele Banatului istoric, inclusiv, frații din Banatul sârbesc.

Marius MATEI

Proces verbal

În data de 10 aprilie 2008 s-a întrunit grupul de inițiativă în vederea constituirii „Asociației presei rurale din Banatul Istoric”, având sediul central la Muzeul Satului Bănățean format din următorii membri fondatori:

Ioan Traia – reprezentant al Satului Bănățean
Aurel Turcuș – publicist
Marius Matei – reprezentant Revista „Magazin”
Vasile Suciuc – reprezentant „Vatră Nouă Giarmata”
Lăcrimioara Tamiuc – reprezentant „Vatră Nouă Giarmata”
Marius Cîncă – reprezentant „Vatra Satului” Ferendia
Valentin Bugariu – reprezentant Gătaia
Nica Sabovici – reprezentant „Cronica Ceneiului” Cenei
Ghiță Blejușcă – „Foaia Săcălazului” Săcălaz
Gheorghe Doram – reprezentant „Cenăzeanul” Cenad
Silvia Muller – „Jurnalul de Receaș” Receaș
Victor Enache – reprezentant „Revista Aromână”
Ștefan Tomoiagă – reprezentant „Foaia Săcălazului” Săcălaz
Sever Lazăr – reprezentant „Lumina satului” Giroc
Ioan Murariu – reprezentant „Lumina satului” Giroc
Lionel Popa – reprezentant „Gazeta de Satchinez”
Vasile Todî – reprezentant al Trustului de Presă „Magazin”

Membrii fondatori au ales comitetul de inițiativă pentru constituirea legală a acestei asociații format din:

Vasile Todî
Lăcrimioara Tamiuc
Ioan Traia
Aurel Turcuș
pr. Vasile Suciuc
Ștefan Tomoiagă
Victor Enache
pr. Valentin Bugariu

D-l Aurel Turcuș a propus ca până în data de 16 aprilie 2008 toți participanții să trimită la Muzeul Satului Bănățean propunerile pentru alcătuirea statutului asociației.

În data de 17 aprilie 2008, la ora 11, va avea loc următoarea întrunire a Comitetului de Inițiativă la Muzeul Satului Bănățean.

10 aprilie a fost aleasă „Ziua Presei Rurale din Banatul Istoric”. Drept urmare s-a încheiat prezentul proces verbal.

Ion Traia

“Când capeți un răspuns, te << luminezi >>. Când pui o întrebare, în schimb, luminezi lucrurile.”

Constantin NOICA

Ion Traia, prietenul meu Ion, este bănățeanul pe care ori de câte ori îl întâlnesc poartă pe gene stropii de eternitate ai satului său – Ferendia. Și din acest motiv el își respectă cu sfințenie profesia sa de muzeograf în cadrul Muzeului Satului Bănățean. M-a sunat într-o zi, frumoasă ca o țigancă ce vinde primăvara, poftindu-mă să întemeiem un reșat independent al presei rurale bănățene. Cel dintâi și singurul din România. Și după cum se va afla, m-am înrolat imediat, voluntar.

Lui Ion Traia, i-am ascultat totdeauna cu luare aminte, în colocvii, simpozioane, dezbateri și alte manifestări publice de opinie, expozele sale temeinice, fascinat că ele puteau fi critice fără parapon, culte fără pedanterie, ironice fără venin și practice fără pragmatism.

V. Todî

- Domnule Ion Traia, un unchi al meu pe care îl prețuiesc, Gheorghe Ștefu pe numele său, m-a sfătuit într-un răsărit de zi – frumos ca un arc peste speranțe – să nu-mi tutuiesc interviuații, chiar dacă dincolo de memoria hârtiei ei imi sunt buni prieteni. Iată de ce, te rog să-mi îngădui ca pe durata vorbirii noastre să nu renunț la protocolul pluralurilor politicoase.

- De acord, deși...

- Domnule Ion Traia, îngăduie-mi, din început, să mulțumesc bunului Dumnezeu, că ne-a îngăduit să ne întâlnim “în vremea viețuirii noastre” și mai apoi să te felicit că ai stat cu tâmpla la temelie unui gând frumos. Rogu-te, spune cititorilor noștri chiar dumneata, despre “Asociația Presei Rurale din Banatul Istoric”.

- Ideile vin mai ușor, materializarea lor este mai căznitoare. Când am înființat periodicul «Vatra Satului» în satul meu natal Ferendia, am plecat de la o premisă conștientă, mult pot să facă puținii buni împreună, aceasta a fost lozinca cu care am pornit la drum și trebuie să vă mărturisesc că nu m-am înșelat. Prin inițiativa actuală nu am făcut altceva decât am extrapolat la nivelul întregului Banat istoric aceeași premisă binecuvântată. Trebuie să recunosc că am beneficiat de condiții favorizante, locul de muncă mă obligă să am un contact permanent cu lumea satelor, acesta a fost un alt pas important, apoi discuțiile cu alți redactori de la publicațiile sătești mi-au întărit convingerea organizării tuturor revistelor într-un organ unitar. Și, evident, faptul că această propunere a căzut într-un teren fertil, toți redactorii revistelor sătești au conștientizat această inițiativă. Toți acești pași au plecat de la un adevăr sfânt pentru mine, dintodeauna satul și țărănul au fost vetre de zidire umană și creștină.

- Domnule dragă, precum vedeți, întâi faptele și apoi omul. Cine sunteți d-voastră Ion Traia ?

- Un om obișnuit stimat domnule Vasile Todî, poate cu ceva mai multă pasiune și respect față de oamenii și locurile unde m-am născut. Poate mai serios cu sine și mai înțelegător cu cei din jurul meu, dar în esență un iubitor de fapte istorice.

- Ce este și ce nu este istoria pentru dumneata?

- Pentru mine istoria nu este contemplație sau descriere, ci trăire, o trăire incandescentă ce-mi procură combustia necesară lungului travaliu de la cercetare la cuvântul tipărit. Am un mare respect pentru cuvântul tipărit, fiindcă el încorporează în sine realități.

- Cum credeți că va arăta « Asociația Presei Rurale din Banatul Istoric » în veacul ce va veni ?

- E greu de făcut profeții, mai ales acum, când trăim într-o lume trepidantă ce-și schimbă contururile și conținutul, dar de un lucru sunt mai mult decât convins, dacă este continuată de oameni de nădejde va supraviețui. Spun asta bazându-mă pe ideea că această presă s-a născut din resorturile intime ale unor oameni, din nevoia de identitate și comunicare, care va fi la fel de valabilă și peste veac. Că, vor fi mari schimbări nu mă îndoiesc. Evoluția satelor în viitor nu o cunosc, însă e evident

că odată cu această evoluție se vor schimba și « glasurile » ce o definesc.

- De unde vine spre d-voastră acest imbold al căutării și cercetării istoriei, mai ales al istoriei Banatului ?

- Mi-am trăit primii ani ai copilăriei lângă doi oameni sfătoși și buni povestitori, moșul și maica mea, oameni de vrednică și pioasă amintire. Din poveștile lor am învățat să vorbesc, mai ales povestirile moșului meu din cele două războaie mi-au îmbolnăvit imaginația și înainte de a ști unde este Timișoara am știut cu multe amănunte unde era Galiția și Piava. Eu cred că de aici mi se trage această “vină” incurabilă. Peste această pornire binecuvântată în cursul timpului s-au depus straturi întregi de cărți citite, de cercetări proprii, de discuții și studii. Referitor la Banat, Iorga zicea pe vremuri cu mult temei « istoria Banatului nu s-a scris până acum », aș putea parafrăzându-l să spun « istoria Banatului nu s-a scris nici până acum », deși s-au scris lucrări notabile, mai ales în perioada actuală. Cineva, un mucalit simpatic spunea că istoria Banatului constituie cea mai frumoasă omisiune a istoriei române.

- Aș vrea să vă rog domnule Ion Traia, să fiți de acord acum în plină vânzoleală parlamentară să facem un dar politicianilor care reprezintă Banatul în Parlamentul țării.

- Anume ?

- Dumneavoastră, ați scris o carte despre Ioachim Miloia. Cu sufletul așezat sub talpa îndoielii, cred că mai bine de 95% din politicieni, habar nu au cine a fost Ioachim Miloia. Vorbiți puțin pentru această « gălăgie în pantaloni » - cum ar fi numit marele actor Emil Bota clasa politică românească - despre aleasa personalitate a culturii bănățene.

- Este o onoare și o mare cinste pentru mine să vorbesc despre ilustrul meu consătean, despre a cărui viață și activitate intensă am scris o carte. Mărturisesc că dincolo de motivația sentimentală alegerea, subiectului nu necesită argumente speciale, copleșitoarea personalitate a lui Ioachim Miloia, mulțimea de preocupări din domeniul istoriei și artei, precum și tragismul vieții sale curmată prematur suscită interes, întrebări și preocupare. Ioachim Miloia face parte din stirpea oamenilor cu care timpul n-a fost răbdător și care în goana unei scurte vieți și-a pus amprenta pe destinul Banatului, fiind un mare deschizător de drumuri: directorul Muzeului din 1928, directorul arhivelor statului filiala Banat, profesor universitar, editorul celei mai reprezentative reviste de profil din perioada interbelică « Analele Banatului », pictor bisericesc, redactor al Revistei institutului Banat-Crișana, cercetător și restaurator al bisericilor de lemn din Banat, inițiatorul înființării unui muzeu în aer liber ș.a.m.d. Nu trebuie uitată nici activitatea sa eficientă în ceea ce privește achizițiile de icoane religioase, care intrând în patrimoniul muzeal au alcătuit nucleul colecției de artă bisericească. În cuvinte mai puține și rezumativ Ioachim Miloia a fost un om al renașterii și românizării Banatului.

Revenind la întrebarea d-voastră, sunt convins că politicianii reprezentativi ai Banatului poate știu cine a fost Ioachim Miloia, mai neclar îmi este de ce acești oameni potenți nu au făcut nimic pentru descoperirea și punerea în valoare a ilustrei sale personalități. Fără aportul covârșitor al fiilor Mircea și Virgil Miloia, fără sprijinul semnificativ al ÎPSS Nicolae, Mitropolitul Banatului, fără munca harnicului cercetător Aurel Turcuș, Ioachim Miloia ar fi rămas uitat în memoria ingrată a celor pentru care el a durat atâtea.

- Aromân fiind eu, dumneavoastră știți prea bine asta – vă întreb ca pe unul care a contribuit la monografia unui sat cu nume drag mie - Macedonia - de unde acest nume în pusta Banatului ?

- Referitor la etimologia denumirii satului Macedonia sunt mai multe ipoteze, fie că denumirea a fost luată de la o anumită locație a legiunii V Macedonica, fie că acest sat a fost întemeiat de locuitori veniți din provincia Macedonia. Ambele ipoteze nu s-au confirmat documentar, așa că plutim într-un tărâm fabulos în care geografia reală devine de cele mai multe ori mitică.

- Un personaj a lui Soljenițin din “O zi din viața lui Ivan Denisovici” aflat în închisoare devine fericit când vede un om la sute de metri de gardul lagărului. Pentru dumneata, la ce distanță se află fericirea ?

- Foarte aproape, pentru că, pentru mine fericirea depinde de caracter și nu de context. Eu mă simt fericit când prin faptele mele dau ce e mai bun din mine și efectele lor se resfrâng pozitiv în viața celor din jur. Cred că fericirea este și o înzestrare dumnezeiască, sau un dar al divinului, al cărui mecanism nu-l putem descifra.

- Cuvintele creează realitate, te temi de cuvinte ?

- Întrădevar mă tem de cuvintele inteligențelor malefice, sunt ademenitoare, copleșitoare și manipulative. Toate cuvintele ce propagă dezordinea, ruperea armoniei, agresivitatea nu le accept, oricât de ademenitoare ar fi, fiindcă Dumnezeu înseamnă ordine, armonie și bunăte.

- Mă despart de d-voastră Ion Traia, convins că vă voi regăsi așa cum v-am găsit : între filele dosarelor și uitatelor tomuri de istorie. Țin însă, să vă întreb înainte de a pune capăt dialogului nostru, cum vedeți revista “Magazin” și “puii” ei în peisajul presei actuale ?

- Revista Magazin și “puii” ei, corespund unei nevoi imperioase de comunicare și de identitate în peisajul atât de colorat al publicisticii actuale. Și mai trebuie să mărturisesc cu sinceritate d-le Todî, că dumneata ești un urmaș de fală, cum spunem noi bănățenii, al acelu grup compact de nobili macedo-români, ridicăți din rândul negustorilor bogați, care s-au identificat cu idealul național românesc și au patronat inițiative cu caracter național.

- Vă mulțumesc.

- Și eu vă mulțumesc d-le Vasile Todî pentru că mi-ați dat posibilitatea de a-mi dezvălui câteva din aspectele vieții și activității mele.

Vasile TODI

Istoria va vorbi în chip foarte diferit...

Napoleon și infima-i suită încercau să păstreze pe această insulă, mai strîmtă ca o moșie de nobil decăzut, eticheta și pompa imperială din Tuileries. Nu renunța la titlul de împărat: îl unse doar... papa însuși. Deși coroana și-a pus-o singur pe cap.

Pentru guvernatorii englezi, prizonierul era doar „generalul Bonaparte”. Nici nu i se adresau „maiestate”, ci „domnule”, pur și simplu.

Hudson Lowe, noul guvernator al insulei, ofițer de carieră, era un om mărunț de statură și mic la suflet: orgolios, pedant, ne-îndemînic. O minte îngustă și, ciudat, ușor iritabil. Englezii spuneau despre el: „era sir, dar nu era un gentleman”.

Ajuns în Longwood, sir Hudson Lowe a cerut să-și vadă ilustrul prizonier. Dar apele s-au tulburat din primul ceas.

În ținută de paradă, împodobit cu aurării și penaje, în ziua de 16 aprilie, pe o ploaie de toamnă australă, însoțit de amiralul Cockburn și de un grup impunător de ofițeri, britanici, în uniforme roșii, Lowe l-a rugat pe Montholon, să-l anunțe „generalului Bonaparte”. Marele mareșal Bertrand a venit repede cu răspunsul:

— Maiestatea Sa e suferindă și nu s-a sculat încă.

Aceasta l-a intrigat grozav pe Lowe. A stăruit să fie primit.

— Indispoziția Maiestății Sale, face orice insistență inutilă.

Ce să facă Lowe ? S-a dus în casa marelui mareșal Bertrand „să protesteze”, în timp ce din dărățul obloanelor trase, printr-o gaură scobită înadins, prizonierul încerca să descifreze trăsăturile de caracter ale noului său „paznic”.

S-a fixat totuși o întrevvedere. Dar acum, valetul Noverraz nu i-a îngăduit lui Cockburn să intre la împărat. A fost introdus doar Lowe, singur. A avut loc o discuție despre cunoștințele comune.

— Vă plac corsicanii ? Umblă cu pumnale ! Nu sînt oameni răi !

— Au pierdut acest obicei, de cînd au intrat în serviciul nostru, a replicat Lowe cu demnitate.

Întrucît noul guvernator a luptat și în Egipt în fruntea lui „Corsican Rangers”, Napoleon a adus vorba despre această campanie, regretînd :

— Menou era un om slab. Dacă Kleber ar fi fost acolo, toți ați fi fost făcuți prizonieri !

Confruntarea

Amîtîndu-l pe împărat, suita sa se purta cu cea mai nechibzuită aroganță. Lowe căuta să-i aducă la realitate :

Grădina palatului Tuileries

— Nu vă dați bine seama de situația dumneavoastră ? Vă credeți încă în palatul Tuileries ? Credeți că vă puteți răsti ca Napoleon ? Domnul de Montholon s-a plîns zilele trecute că vinul pe care-l trimite guvernul meu este dintr-acela pe care, în Franța, îl beau doar păturile cele mai de jos ale poporului. Credeți că guvernul meu este ca guvernul vostru ?

Informat de comportarea noului guvernator, Napoleon a interzis anturajului său să semneze textul unei declarații cerute de lordul Bathurst, ministrul de război al Angliei, și a dictat el altul : „Noi, subsemnații, care vrem să rămînem în continuare în serviciul împăratului Napoleon, acceptăm, oricît de groznică ar fi șederea pe insula Sf. Elena, să rămînem aici, supunîndu-ne restricțiilor, deși injuste și arbitrare, impuse Maiestății Sale și persoanelor aflate în serviciul său”.

Hudson Lowe, însă, a respins declarația în care se folosea titlul de împărat. După multe proteste, francezii au semnat, cu chiu cu vai, o declarație, în care prizonierul era numit Napoleon Bonaparte.

Călugăr sau înger

Cei mai mulți istorici cred că Lowe era departe de a întruhipa călăul cumplit descris de apologetii lui Napoleon.

Contele de Montholon, care cunoștea bine și concepțiile și temperamentul lui Napoleon, atmosfera din Sf. Elena, avea dreptate să constate că, în acele condiții, „chiar un înger din cer, dacă ar fi fost guvernatorul insulei Sf. Elena, n-ar fi putut fi pe placul nostru”.

Știu că am decăzut

Roderer, ca și alți memorialiști napoleonieni, vorbesc de tristețea, de melancolia, de tragismul personalității lui Bonaparte. „Oamenii mă plictisesc. Am nevoie de singurătate și de izolare. Onorurile mă agasează. Inima mi-a secăt. Gloria e fadă. La 29 de ani, am epuizat totul”, scria el într-un moment fericit totuși din vremea campaniei egiptene.

Ultima întîlnire, ultimul afront

Dar toate au dus la ceea ce de mult era inevitabil. În ziua de 16 august 1816, între Bertrand și guvernator, au izbucnit discuții atît de violente, încît marele mareșal a declarat că nu vrea să mai aibă nici o legătură cu Lowe. Cînd guvernatorul s-a repezit la Longwood, să se plîngă lui Napoleon, l-a însoțit și amiralul Malcolm, comandantul forțelor militare de pe insulă. S-au întîlnit în grădină.

Și aici trebuie spus că ofițerii și soldații garnizoanei de pe Sf. Elena, arătau lui Napoleon, fostul dușman de moarte al Angliei, respect și chiar simpatie. Soldații îi trimiteau flori și se rugau de cei din suită să le îngăduie favoarea de a-l privi pe ascuns.

La începutul întrevederii, după relatarea lui Hudson Lowe, Napoleon, a tăcut, îndelung, așa de îndelung încît „am crezut că se hotărîse să nu scoată nici o vorbă”. Dar, tot ca de obicei, s-a dezlănțuit, explicîndu-i :

— A fost mare ofițer al Coroanei, a comandat armata, a luptat în fruntea corpului său de armată împotriva armatei în care te aflai dumneata, în suita statului major, cu grad de colonel. Iar dumneata îi scrii și-i vorbești, așa cum vorbeai caporalilor din

rîndurile armatelor corsicane, pe care le-ai comandat și care erau cu toții niște dezertori și niște trădători de țară. Marele mareșal se consideră jignit și nu vrea să mai aibă nici o legătură cu dumneata. Oricare din oamenii mei ar prefera să stea patru zile numai cu pîine și apă, fără să iasă din camera lor, decît să mai discute cu dumneata.

Intimidat, Lowe a încercat să diminueze conflictul. Să-i escamoteze cauzele și asprimea. Să readucă în discuție problema cheltuielilor. Dar Napoleon l-a întrerupt, dojenitor, cu același slogan grandilocvent și grandoman :

— Cît de puțin mă cunoști ! Trupul meu se află în mîinile unor nemernici, dar sufletul mi-i liber. Sînt tot atît de mîndru acum, ca și atunci cînd luptam în fruntea a șasesute de mii de oameni, ca și atunci cînd eram pe tronul meu, cînd numeam regi și împărțeam coroane. Îmi vorbești mereu de instrucțiunile pe care le ai. Nu cred că există vreo instrucțiune care să te oblighe să faci ceea ce faci.

Nu s-a putut stăpîni de a-i arunca în fața vorbele pe care, cîndva, era bucurios că nu le spusese lui Cockburn :

— Mă tratezi ca pe un criminal de la Botany-Bay... Europa întregă va afla aceasta !

Lowe s-a străduit să fie calm și să se arate nepăsător :

— Aș fi foarte bucurios dacă toate lucrurile privitoare la comportarea mea ar fi publicate nu numai în ziarele engleze, ci și în toată presa de pe continent.

Dar replica lui Lowe a fost departe de a reuși să potolească furia lui Napoleon :

— Am domnit și știu că există misiuni și instrucțiuni care nu se încredințează decît unor oameni dezonozați. Iar dumitale ți s-a încredințat rolul de călău.

— Mă necinstești în ochii Europei. Nu merit așa ceva. Am instrucțiuni care îmi...

— Instrucțiunile dumitale ? N-ai decît să le execuți și să mă lași în pace. Dacă nu vrei să ne dai de mîncare, n-ai decît să nu ne dai. Atît timp cît vom fi vecini cu regimentul 53, soldații nu ne vor lăsa să murim de foame.

Napoleon s-a adresat amiralului Malcolm, plîngîndu-se că Lowe, temnicerul, i-a îngreuiat situația, că n-are nici un dram de sensibilitate.

— În schimb soldații regimentului 53 cînd trec prin apropierea mea, mă privesc cu compasiune.

Și cu un ton din ce în ce mai înalt, mai iritat, a continuat să protesteze că i se spunea „general” și nu împărat, conchizînd cu superbia care nu l-a părăsit nici în ceasul marii mizerii.

— Dar cine v-a dat dreptul să mă despuiați de acest titlu ? Peste cîtiva ani lordul vostru Castlereagh, lordul vostru Bathurst și toți ceilalți, și dumneata care-mi vorbești, veți fi acoperiți de pulberea uitării; sau dacă vor mai dăinui numele voastre, va fi numai prin ticăloșiile săvîrșite împotriva mea; în timp ce împăratul Napoleon va rămîne totdeauna, fără îndoială, omul, podoaba istoriei, luceafărul popoarelor civilizate. Bațjocora voastră nu mă atinge. Ați cheltuit milioane și cu ce v-ați ales ? Adevărul străbate norii ori cît de groși, el strălucește ca soarele și, ca el, este nepieritor.

S-a repezit apoi direct asupra lui Lowe, bațjocoritor cum numai el știa să fie :

— Vrei poate să te mituiesc ? N-am bani. Sînt la prietenii mei. Dar nu pot trimite scrisori să le cer...

Și cînd guvernatorul a făcut un gest de apărare, invectivele au curs potop: „N-ai comandat niciodată vreo armată. N-ai fost niciodată mai mult decît scribul unui stat major. Am crezut că am să fiu bine tratat la englezi, dar dumneata nu ești un englez”.

— Mă faceți să zîmbesc, domnule, — a cutezat „temnicerul” să fie guvernator; dar n-a nimerit tonul, nu l-au ținut nervii și s-a trezit vorbind ofensat și furios: Părerea greșită pe care v-ați format-o despre caracterul meu și asprimea manierelor dumneavoastră, stîrnesc mila mea. Bună ziua !...

Uluit de violența scenei, amiralul Malcolm și-a scos pălăria, s-a înclinat și și-a urmat șeful.

Reședința lui Napoleon din Sf. Elena

În urmă, împăratul recunoștea, cu sinceritate, spun memorialiștii, că s-a purtat foarte urît cu sir Hudson.

— Nu trebuie să-l mai văd niciodată pe acest ofițer, din pricina lui mă enervez. Și asta nu-i de demnitatea mea. Îmi scapă din gură cuvinte care ar fi fost de neiertat la Tuileries. Am o singură scuză: mă aflui în mîinile lui și sub puterea lui.

Și s-a ținut de cuvînt. Napoleon a rămas cu desăvîrșire singur, în insula de bazalt de un verde sumbru, în ceață și furtună tropicală. Se gîndea adesea la fiul lui, cel pe care istoria l-a numit Napoleon al II-lea, deși n-a urcat niciodată pe un tron.

Alexandru TODI

Acest mini-reportaj istoric se întemeiază pe „Le Memorial de Sainte Helene” a lui Las Cases, pe memoriile lui Roderer, ale lui Gourmand, ale d-nei de Remmsat, ale doctorului O'Meara, pe lucrarea lui G. Laco-Gayef „Les merveilles de l'Epopée napoleonienne” și pe un articol semnat de Andre Castelot, din revista „Historia”, nr. 234 din 1966.

Cozonacul lu' nea Mitică

Am vrut să aflăm ce cred cei care conduc fotbalul românesc despre cirul la care s-a ajuns în Liga I. Mircea Sandu ne-a spus politicos că ar trebui să-l întrebăm pe Dumitru Dragomir, pentru că el se ocupă de Ligă. Corect! Pentru că și nea Mitică face la fel când e întrebat despre echipa națională. Așa că am stat de vorbă cu conducătorul LPF despre situația actuală a Ligii I dinaintea etapei a 30-a.

- **Domnule Dragomir, dumneavoastră așteptați cu interes partidele de la Galați și Arad?**
- Nu dom'le, eu le privesc liniștit. Le văd ca și cum ar fi meciuri normale.
- **Bine, dar se vorbește de milioane de euro la „indirecte”...**
- Haide, dom'le, ce naiba! Și voi, și ceilalți din fotbal credeți ce spune Gigi Becali? Nu e adevărat! Păi, nu vedeți că totul e o strategie a lui Gigi de a pune presiune pe CFR? Puneți botul și voi, și cei care așteaptă banii de la Gigi... Deci e dat dracu Gigi, nu vedeți că i-a înnebunit pe oamenii aștia de la Cluj, care sunt băieți inteligenți, dar care ajunseseră într-o vreme să vorbească și ei la fel, să se ajungă la jigniri.
- **Deci nu credeți că se dau bani?**
- Fugi dom'le de aici! E un joc psihologic pe care îl face Gigi. Dar eu am senzația că se sfătuiește el cu cineva. Bine, el e băiat isteț, dar parcă după ce s-a împăcat cu verii lui e și mai puternic. Dom'le, cea mai puternică armă e cea psihologică, credeți-mă!
- **Dar Regulamentul permite ca fiecare să spună că se dau bani la nu știu ce meci și să nu pățească nimic?**
- O să-i propun lui Mircea Sandu să dăm o circulară care să interzică și astfel de discuții despre stimularea adversarilor, că văd că nu se mai poate.
- **Totuși totul pare un circ...**
- Circ, da, dar aduce bani! Deci fotbalul ar fi mai sărac fără astfel de dialoguri, desigur să nu se ajungă la jigniri. Dom'le, de pe vremea romanilor s-a spus „da-ți-le oamenilor pâine și circ”. Eh, noi le dăm cozonac! Deci, repet, totul e o strategie a lui Becali, și-a bătut joc de toți. Dar acum, cred că lumea a început să se cam prindă. A zis că era la vestiare la meciul cu Universitatea Cluj, dar de fapt el era la cantină... (E.Z.)

SPORT

Venit-am nouă din Vaslui

Aceasta este o fantezie.

Se nu poate fi altfel, pentru că, unde ați mai văzut dumneavoastră porumbei prichindei să cânte, și mai ales ce : „Hai la lupta cea mare. Cu recruți în apărare!” (meciul de la Vaslui desigur pierdut cu trei la zero în favoarea Stelei și a Rapidului).

Și de unde să știe acești prichindei de luptele de la Vaslui, de proletariatul apărut mai târziu, și care era lăsat să muncească fără unelte, așa cum, din ce în ce mai des, nenea Iancu îl lasă pe angajatul Uhrin.

Că de, ce știm noi și porumbeii prichindei de strategie, de bussines, nu avem cum să înțelegem, doar ne-a mai spus-o „iubitul conducător”, și nu suntem noi la tarabă să vindem și să cumpărăm, dar mai ales să vindem !

Și-atunci în prag de primăvară, prichindeii înfoiați se prind de aripioare și gânguresc în cerc, cântece actualizate: „Venit-am nouă din Vaslui (*unul

eliminat), Și cu portarul zece, Și performanță iară nu-i, Și timpul trece, trece...”

Până și porumbeii „șoimi ai patriei” au priceput că politica de transferuri are ceva putred și n-a urmărit în nici un fel performanța trâmbițată cu orice prilej. Oare despre ce performanță e vorba ?

Dar, hai să revenim, să ne aducem aminte că noi nu știm și nu avem de unde să știm și că de aceea există „un conducător care conduce și știe”, și aduceți-vă aminte, aceasta este doar o fantezie. Cenușie...

*Rezultatele echipei confirmă cele ce le-am inserat mai sus (1-2 cu Mioveniul, 0-0 cu Bistrița, 3-0 cu „U” Cluj și 1-3 cu echipa lu' Mititelu - Craiova), iar porumbeii au rămas fără glas, visând la maiestatea lui Putin coborând pe scările avionului la summit. Fapte, nu vorbe! La noi rămâne doar fantezie, orgoliu și limbaj suburban...

Victor ENACHE

COLȚUL DOCTORULUI

Unghiile și sănătatea

Modificările de culoare a unghiilor sunt semne de alarmă privind sănătatea dumneavoastră.

Culoarea:

În mod normal unghia trebuie să fie de culoare roz, nici prea ștearsă, nici prea strălucitoare. Sub influența unor factori patologici, culoarea unghiilor se poate modifica. De exemplu:

- unghiile palide, pot indica o stare de anemie.

- unghiile gălbui: (exceptând cazul fumătorilor) - pot fi urmarea unor micoze, tulburări ale ficatului sau ale vezicii biliare.

- unghiile de culoare roșie sau violacee: pot indica tulburări de circulație sanguină.

- unghiile albastrii sau violacee: sunt semnul unor tulburări de circulație sau tulburări pulmonare.

- unghiile brune sau negre: pot fi urmarea unui accident, în alte cazuri ele pot indica afecțiuni mai grave și impun consult medical.

Consistența unghiilor:

- unghiile uscate, care se fisurează ușor, indică o demineralizarea a organismului.

- unghiile friabile, moi - pot fi cauzate de alimentație nerațională atunci când ele nu se datorează abuzurilor de detergent.

- unghiile groase și foarte dure - pot indica o afecțiune reumatică.

Forma unghiilor:

- unghiile foarte bombate în lățime și lungime pot indica o afecțiune pulmonară.

- unghiile concave denotă o insuficiență hepatică sau glan dulară, tulburări în starea generală a organismului, avitaminoză (lipsa vitaminei C), lipsa de fier (anemie), dar se pot prezenta astfel și din cauza unor substanțe caustice.

Dr. Carmen POPESCU

Un student pică la examenul de logică.

- Domnule profesor, dacă vă pun o întrebare de logică și nu știți răspunsul, îmi măriți nota?

- Da, sigur!

- Ce este legal dar illogic, ilegal dar logic, illogic și ilegal, toate în același timp? Profesorul se gândește, face scheme pe hârtie, dar nu știe răspunsul.

- Bine, uite, și-am pus 8 în loc de 3, acum spune-mi și mie răspunsul.

- Faptul că dumneavoastră aveți 69 ani, iar soția dv. are 22 ani este legal, dar illogic; faptul că soția dv. are un amant de 21 ani este ilegal, dar logic, iar faptul că dv. îi măriți nota amantului soției dv. este și ilegal și illogic.

Scoica vieții

Un deget gros, al meu.
Un deget subțire, al tău.
Apoi un altul mai gros
Și încă unul subțire.
Urmează cele din mijloc,
mai lungi,
Și inelarele.
Și-apoi cele mici.

Așa întrepătrunse, degetele
noastre,

Întăresc scoica formată de
palme

În care am pus o lacrimă,
Pentru ca,

Aruncată în marea vieții,
Din lacrima scoicii noastre
Să se nască perla, cu care să
ne plătim
Dreptul la fericire!

Victor ENACHE

PRETENII REVISTEI

Răfaeli Sircovici, sărbătorindu-și majoratul religios - 13 ani - alături de sora Liuba, părinții săi și Șef-rabinul cultului mozaic din România, Șlomo Sorin Rosen.

De acum, el își va asuma partea sa în rugăciunile de fiecare zi.

Lui George Topârceanu...

*Ești un Poet care sfințești
Cu numele... și trandafirii,
Cu versurile consfințești
Renumele, pe-ntinsul Firii...*

*Cu toporași și ciocârlii
Ce se înalță peste-o țară,
Strecori în suflet bucurii
Cu „Rapsodii de primăvară”.*

*Ca un miracol pământesc
Sunt ale lui Ovidiu „Triste”
Ca un miracol pur ceresc:
„Balade vesele și triste”!*

*Cu Topârceanu-am pățimit
Cu muza lui am înflorit!*

20.03.2008

Aurel Nicoman

-G. Topârceanu (20.03.1886, București - 7.05.1937, Iași), a reprezentat prin amorul său literar o voce distinctă în literatura română... Lirismul său expresiv se situează în prelungirea lui G. Coșbuc și D. Ștefănescu și, mai ales, a lui Șt. O. Iosif și D. Anghel". (Al. Stădulescu)

VĂDUVA LUI ION. G. DUCA ÎȘI AMINTEȘTE...

„Amenințările legionarilor adresate soțului meu erau zilnice din momentul în care activitatea Gărzii de fier a fost interzisă. La telefon, prin scrisori ale căror rînduri cuprindeau expresii pe care nu le pot pronunța, primul ministru era somat să demisioneze, era amenințat că va fi ucis, că familia îi va fi supusă torturilor.

Cu demnitate, vorbind rar, cu un ușor tremur în glas, văduva lui Ion G. Duca, înveșmîntată și acum în doliu, dezvăluie, nu ușor, din amintirile vremii, episoade, fragmente din intima viață politică a soțului, mai puțin sau deloc cunoscute de anturajul ministerial, momente care au precedat asasinatul...

Înainte de alegerile din decembrie, soțul meu a avut o lungă convorbire cu Nicolae Titulescu pentru definitivarea proiectului de hotărîre privind interzicerea Gărzii de fier. A venit acasă destul de frămîntat. Nu mi-a dat amănunte, așa era el, nu vorbea mult. Colaboratorii săi mi-au redat însă exact cele spuse la ieșirea din cabinetul lui Titulescu : „Am semnat, fiindcă era nevoie pentru țară ca să semnăm, dar eu mă aștept la orice”.

Nu cred ca regele Carol al II-lea să fi fost străin de cele puse la cale împotriva primului ministru al țării. Dumneavoastră istoricii veți avea, posibil, dovezi documentare, informații pe care le corobați, eu am convingeri personale pe care le întemeiez pe raporturile dintre soțul meu și rege.

Jean — acest nume îl folosește cel mai des vorbind despre soț — îl detesta pe rege. Nu întîmplător, Carol nu l-a dorit ca prim-ministru. Se temea de Duca și de orice întărire a vreunui partid politic, care ar fi putut să-i amenințe planurile lui de dominație.

De cîte ori se întorcea de la palat, era dezamăgit de felul cum decurgeau audiențele la rege. „Nu pot lucra cu escrocii”, îmi spunea mînios, dar și abătut. Regele îl primea fără plăcere și destul de rar...

Și totuși, la 29 decembrie a fost chemat singur la Sinaia pentru o întrevvedere cu Carol, aflat la castelul Peleş. O problemă specială de stat nu era la mijloc pentru ca Jean să-și explice această chemare.

După o scurtă pauză, în care răsfoiește albumul de familie, revine la tensiunea în care trăia familia primului ministru în cele din urmă săptămîni ale anului 1933 :

Pînă și vărul lui Jean, generalul Zizi Cantacuzino, devenit adhoc șef printre legionari, îl amenința cu moartea. Casei noastre îi dădeau tărcoale tot felul de suspecți și ciudat... paza care trebuia să fie asigurată prin Ministerul de Interne, era ca și inexistentă. Oficial, au fost repartizați doi sergenți pentru securitatea casei primului ministru din strada Cometei. Nu știu cum se făcea, dar niciodată nu se aflau la posturile lor. Ministrul de interne, Inuceleț — omul regelui — care cu greu a fost primit de Duca în guvern, știa multe. Spre a fi mai limpede, vă mai amintesc un fapt. Nu cu mult timp înainte de asasinat, urma să mergem la o recepție trecînd pe la Șosea. Autoritățile știau ora precisă. Deoarece Jean a vrut să ne abatem cîteva minute pentru o scurtă convorbire cu o familie prietenă, trecerea pe la Șosea s-a făcut puțin mai tîrziu. Între timp a avut loc o puternică explozie a unei bombe care, atînsă de automobil, urma să ducă la uciderea primului ministru.

După cîteva detalii din viața de toate zilele a lui I. G. Duca, în micul apartament din str. Cometei sau la cula din Măldăreștii Olteniei, doamna Duca revine la momentele imediate care au precedat zilei de 29 decembrie.

Unii colaboratori ai săi, cărora le arăta scrisorile de amenințare, mereu mai insolente, i-au amintit proverbul „cîinele care latră nu mușcă”, la care dînsul le-a răspuns : „Vă înșelați domnilor, aceasta se va termina cu sînge”. În ultima vreme constatasem o dată cu hotărîrea de a nu face nici o concesie legionarilor și resemnarea : „Dacă vor să mă aibă, mă vor avea, nu poate nimeni să mă scape”.

Discuția revine la antecedentele guvernării liberale-Duca la aversiunea sa față de legionari și Codreanu încă din 1924, după asasinarea prefectului de Iași — Manciu. Atunci, ca ministru de interne, cerea să fie înăbușite în fașă asemenea barbarii, care puteau duce mai tîrziu la dezastru pentru țară. Sînt trecute în revistă mărturiile ale lui Duca, ce atestă ostilitatea sa față de fascism, față de formele dictatoriale nu numai de tip hitlerist, dar și monarhice.

După cum vă spuneam, a fost chemat la Sinaia de către rege. A plecat în jurul orei 9 dimineața. Vagonul cu care călătorea nu avea nici o măsură de pază. Doar agentul însoțitor. Ce s-a întîmplat se știe, din presă, de la proces, de la martorii oculari. Seara îl așteptam să se reîntoarcă — așa după cum îmi spusese. De altfel, cu cîteva minute înainte de a ajunge la gară, mi-a telefonat, întrebîndu-mă ce fac, cum mă simt, și răspunzîndu-mi că îl aștept, l-am întrebat cînd vine, la care mi-a răspuns : „Acum plec”. Au fost ultimele cuvinte ale sale pe care le-am mai auzit.

Pe scurt, consemnez relatări privitoare la lipsa celei mai elementare securități pe peronul gării Sinaia, unde cei trei asasini legionari au putut fi zăriți de trecători, de personalul gării, fără a fi întrebați de vreun agent de poliție pentru că pur și simplu lipsea. Corpul neînsuflețit a fost dus la palatul Peleş, unde se afla regele de care se despărțise cu puțin timp înainte ; a fost depus pe o canapeletă, picioarele de la genunchi trecînd de un capăt al canapelei, iar craniul zdrobit rămînd în afara celuiilalt.

„Și această considerație față de primul sfetnic al țării, cum se spunea, vorbește de ceva. Dar despre soțul meu se pot scrie multe lucruri nu numai, privind asasinarea sa. Am scrisori ale sale, memorii, fotografii, nemaivorbind de activitatea lui. Voia el să facă ceva, dar...”

Jean avea convingerea, după informațiile sumare pe care începuse a le primi, că Garda de fier începuse chiar din 1933 să fie stipendiată de la Berlin. O vedea ca o agentură străină, de trădare a intereselor țării.

Poate apărea ciudat, dar înainte de a fi prim ministru, în vara anului 1933, la Măldărești, am fost vizitați de ministrul Germaniei fasciste, Fabricius, care a semnat în cartea de primire. În cartea de aur de la catafalcul soțului, primul care va semna va fi același Fabricius... Și dumneavoastră, istoricii, știți mai bine cine a fost el și ce rol a avut în expansiunea hitlerismului prin părțile României... Și încă un amănunt: Corneliu Zelea Codreanu nu a putut fi găsit în nici un chip în zilele ce au urmat asasinatului. Imaginați-vă, era ascuns în casa verișoarei lui madam Lupescu. Cercetările istoricilor vor putea elucida asemenea corelări aparent enigmatice. Sînt convînsă.

D. SORESCU

ASASINAREA

Noaptea Revelionului 1933—1934 a fost o noapte de doliu.

Atmosfera obișnuită sărbătoririi Anului Nou lipsea de astă dată.

Opinia publică românească și de peste hotare a fost izbită de vestea tragice scene din gara Sinaia.

I. G. Duca, primul ministru al României, fusese ucis.

„Execrabilul asasinat, a cărui victimă a fost primul ministru, a produs o profundă consternare în rîndurile tuturor categoriilor sociale din România” — scria ziarul „Adevărul”.

Peste 400 000 de cetățeni au venit în funebru pelerinaj, pentru a saluta premierul.

ASASINATUL POLITIC

Storia modernă a României aproape n-a cunoscut arma politică a asasinatului. Jules Michelet, prestigiosul istoric francez al veacului al XIX-lea, scria că în țările române călăii erau aduși de peste hotare. Asasinarea lui Barbu Catargiu în 1862 și rănirea lui Ionel Brătianu în 1908 au rămas excepții pierdute în anelele acelor vremi.

1933 a deschis un lung șir de asasinat.

Abia instalați la putere, hitleriștii pornesc o acțiune intensă și sistematică de infiltrație și subminare în țara noastră, ca și în alte țări. Ei nu se dau în lături de la nici un mijloc pentru a-și înjgheba o agentură în interiorul României.

Inspirată și finanțată de la Berlin și bucurîndu-se de complicitatea unor vîrfuri reacționare ale claselor dominante autohtone, Garda de fier se organizează și acționează după modelul germano-nazist. Printr-un „ordin de zi” al fuhrerului fascisto-hitleriștilor români, Corneliu Zelea Codreanu, ia ființă o întregă ierarhie militară. Se alcătuiesc „echipe ale morții”, pentru suprimarea fizică a adversarilor politici. Se instituie „decorații” în vederea răsplătirii celor care se distingeau în acest sens.

Aria forțelor social-politice care se împotriveau Germaniei hitleriste și Coloanei a V-a a acesteia în România era foarte largă. Ea mergea de la clasa muncitoare, Partidul Comunist și celelalte partide și organizații muncitorești, pînă la importante grupări, cercuri și personalități ale partidelor burgheze.

Printre personalitățile vieții politice burgheze potrivnice hitlerismului se afla I. G. Duca — șeful Partidului Liberal din decembrie 1930, după moartea lui Vintilă Brătianu. Duca a devenit prim-ministru în noiembrie 1933, iar la 9 decembrie 1933, printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri, el a dispus dizolvarea Gărzii de fier.

„D-TA ȘI TITULESCU V-AȚI ISCĂLIT MOARTEA”

De aci, filmul evenimentelor conduce rapid și nemijlocit la actul asasinării primului ministru. Căpeteniile gardiste scriu primului ministru I. G. Duca la începutul lui decembrie : „D-ta și Titulescu v-ați iscălit moartea”.

Cum și cine l-a asasinat pe I. G. Duca ? Unde duc firele complotului ? Șefii Gărzii de fier erau inițiatorii crimei, sau ea a fost un act al unor legionari anarhici ?

Într-o comunicare către doi subalterni apropiați, Codreanu vorbea în ajunul asasinării premierului de „unitate de măsură — mormîntul” și de 200 de morminte necesare biruinței. El se ascundea un timp în casa generalului Cantacuzino - Grănicerul din Capitală. Fiind descoperit, a fost prevenit de Puiu Dumitrescu — secretarul particular al regelui, să dispară. Unde ? „Căpitanul” Corneliu Zelea Codreanu care a dispărut cu 2—3 ore înainte de miezul nopții din 9 decembrie, cînd a fost hotărîtă interzicerea Gărzii de fier, se afla în siguranță de luni de zile în strada Simonide, la d-na Crăciunescu, verișoara d-nei Lupescu. „Căpitanul” trecea pentru azil pragul unui dușman al mișcării legionare, sau al unui prieten ? Va mai trece și alt prag „interzis”, al vilei colonelului Gabriel Marinescu, om de încredere al regelui, numit, la instaurarea lui Carol, prefect al Poliției Capitalei. Era și acesta un aspect al duplicității camarile regale, al oscilațiilor și cochetărilor politice,

extrem de primejdioase pentru țară. Din umbra tăinuitelor și sigurelor adăposturi, Codreanu păstra legătura cu generalul Zizi Cantacuzino, prefectînd planul de acțiune pentru uciderea primului ministru. Casa primului ministru Duca era ținta scrisorilor de amenințare cu moartea unele trimise chiar de C. Codreanu și Z. Cantacuzino. Ultimul, rudă cu Duca, îi scria direct că în curînd va fi ucis.

Făptuitorii crimei, Z. Constantinescu, Belimace și Caranica.

Despre fizionomia lor morală ? Primul se remarcase cu numai cîteva zile înainte, prin înjunghierea primarului unei comune din județul Făgăraș, unde candida în alegeri.

Sinaia a fost punctul terminus al atentatelor contra lui Duca. Au încercat să-l suprime acasă, au încercat să-l ucidă pe străzile Capitalei.

La 27 decembrie, s-a hotărît suprimarea lui Duca după plecarea lui de la președinția Consiliului de Miniștri. Mașina ce-l transporta luînd altă direcție, tentativa de atentat n-a izbutit.

IMPLICAȚIILE CRIMEI AU RĂMAS PÎNĂ ASTĂZI ÎNVĂLUITE ÎN MISTER...

În ziua de 29 decembrie, cînd șeful guvernului a plecat la Sinaia, pentru a se prezenta în audiență la rege, asasinii, perfect informați, se află în gara orașului de munte, mult înainte de sosirea trenului. Purtau asupra lor un adevărat arsenal: revolvere St. Etienne, de calibrul 8 mm, un revolver semiautomat de 11 mm și 17 petarde, care detunau cu zgomot de obuz.

Pentru garanția reușitei, executorii aveau să fie însoțiți de conducătorul gardist Virgil Ionescu.

„Am vrut să-l omorîm la sosire”, declara la proces ucigașul, l-a împiedicat nu atît paza premierului, cît faptul că era însoțit de unii oameni politici ca Dinu Brătianu. Atentatorii și-au luat mai tîrziu prînzul la un local în fata hotelului „Palace”, apoi și-au reluat pregătirile în jurul peronului gării. Caranica avea fixat locul din partea de Nord a stației, Nichi (Constantinescu) la mijloc, în dreapta ușii principale, ferit într-o nișă, iar Belimace în partea de sud a stației, unde era garat vagonul ministerial.

În tot acest timp, Siguranța — potrivit relatărilor făcute de șeful ei, Eugen Cristescu, lui Armand Călinescu imediat după asasinarea lui Duca — cunoștea intențiile Gărzii de fier, iar primul ministru fusese prevenit. Însăși

persoana atentatorului era cunoscută. „Organele subalterne au fost însă lipsite de vigilență în ziua atentatului”. Audiența la palatul Peleş a durat între orele 16—18. Șeful guvernului urma să se înapoieze în București, tot cu trenul, la ora 9 și 15 minute seara. Cum trenul a avut o întîrziere de 50 de minute, premierul a fost încunostiintat de acest lucru, așa că a sosit în gară la ora 10 fără 5 minute.

Automobilul era oprit nu în dreptul vagonului ministerial, ci mai departe, așa încît spre a ajunge la vagon, premierul trebuia să parcurgă întreg peronul. În asemenea situație nu putea scăpa de glonț, fiind ținta celor trei. Însoțit de dr. Costinescu și cîteva prieteni politici, Duca a trecut prin holul gării, îndreptîndu-se spre vagon.

Duca făcuse doar cîteva pași pe peron în semiîntunericul gării, ca niciodată de slab luminată. O petardă a explodat pe neașteptate. O perdea de fum... O mîna a prins umărul lui Duca, alta i-a lipit în ceafă gura unui revolver. Asasinul, pe nume Constantinescu, a tras cinci gloanțe unul după altul. Cînd a scăpat din mîna care-i prindea umărul, premierul s-a prăbușit pe peron: era mort. În fugă, criminalul mai trage focuri de armă. Dr. Costinescu va fi rănit. Stupoare printre toți din jur. Personalul stației, pasagerii erau înmărmuriți. Incredibil. Și totuși, pe dalele peronului zăcea cu capul zdrobit primul ministru al țării.

G. MATEI

Motto "La limba română n-aș renunța decât rastignită!"

Nina Cassian, poetă proletcultistă, dar și cu versuri de har, de origine iudaică, trăitoare azi la New York; dintr-un interviu acordat TVR 1, difuzat în noaptea de 29 februarie 2008.

Linguroiul de la creșă

☞ Păresimile copilariei și adolescenței noastre! Dej și Comp. visau întronarea ateismului în România. În postul Paștilor eram programați pentru reuniuni tovarășești cu convocator, vai de cei care lipseau. Iată de ce în noaptea Învierii în loc să trăim cucernici înfrânarea de bucate și îndestularea duhovnicească, unii dintre noi mâncam ateism cu ouă roșii...

Marxism-leninismul era administrat cu linguroiul înca de la creșă și acum ne mai țiuie urechile de lozincile tip "URSS – bastionul păcii e", "Stalin și poporul rus, libertate ne-a (corectat, ne-au) adus", "Ana Pauker și cu Dej au băgat spaima în burghezi" etc. Din fericire, sub cizma sovietică, poporul român nu și-a abandonat credința în Iisus Christos, în învățătura noastră ortodoxă. Dimpotrivă, credința l-a întarit în clipele cele mai grele. Stau mărturie versurile poetului aromân de origine, Radu Gyr, scrise pe săpun, cu acul, într-una din temnițele comuniste: "As' noapte, Iisus..." – As' noapte Iisus mi-a intrat în celulă, / O, ce trist, ce înalt era Christ! / Luna-a intrat după el în celulă, Și-l facea mai înalt și mai trist... / A stat lângă mine pe rogojină: / Pune-Mi pe răni mâna ta. / Pe glezne-avea umbre de rani și rugină, / Parcă purtase lanțuri, cândva..."

Am avut totuși un profesor exigent de religie, pe bunicul meu matern Milan I. A. Covlea, neam de timoceni

de peste Dunăre. În vacanță, plecam împreună cu oile, vacile și caprele la păscut. Eu însumi eram, mielul lui, căci de la Ion, prenumele tatălui său, mă alintase succesiv Nelu, Neluțu, oprindu-se ulterior la Mieluțu. În săcui îmi îndesa un codru de mălai și Noul Testament, primit în tinerețe de la vărul lui, preotul satului. El avea doar o mână, stânga o pierduse la Mărășești în Primul Război Mondial. Abia dacă mai vedea, de aceea mă pune să-i citesc din Epistolele lui Pavel. Și mi le explica cu migală, cu dragoste, de parcă mi-ar fi încredințat comoara vieții lui.

Prima oară l-am urât pe fariseul Saul, alias Paulus, alias Pavel. Moșul meu mi-a călăuzit însă pașii înțelegerii, deslușindu-mi că nu poate fi dovadă mai pură a iubirii de Christos decât faptul că fostul torționar al iudeo-creștinilor s-a convins de existența lui Christos, devenind Apostolul Neamurilor. Fără Pavel creștinismul rămânea doar o sectă iudeo-creștină, el i-a dat dogmă și l-a întemeiat ca religie universală.

Am învățat să-l iubesc pe Pavel când m-a învăluit în înțelesuri profunde, pledoaria lui pentru iubire față de Iisus, de Dumnezeu, față de semenii noștri, indiferent de deosebirile dintre ei: "Nu este nici Iudeu, nici Elin, nu mai este nici rob, nici liber, nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus. / Iar dacă voi sunteți ai lui Hristos, sunteți deci urmașii lui Avraam, moștenitori după făgăduință" (Galateni, 3, 28-29).

Dumnezeu se pune la vot?

☞ La macedoneni, să luăm aminte la "visul său macedonean", povestit de doctorul Luca, dar și la mărturia lor în râvna iubirii lui Hristos, face adesea referiri, în timpul activității sale misionare, în țara de obârșie a lui Alexandru Megas, adică cel Mare. I-a iubit cel mai mult: "Căci voi toți sunteți fii ai luminii și fii ai zilei; nu suntem ai nopții nici ai întunericului"...iar pe voi Domnul să vă înmulțească și să prisosiți în dragoste cum prisosim și noi față de voi" (I Tesaloniceni, 5, 2, 12).

Cine erau acei macedoneni? Vrednici a dobândi cum scrie Apostolul Pavel, "cetățenia cerului". Strămoșii macedo-românilor de astăzi, mai corect spus ai traco-românilor sudici, cum îi numea fericit genialul nostru poet Mihai

Eminescu. Cei ce se aliniază astăzi sub etnonimul aromâni, fabricat de Gustav Weigand, habar n-au că este un neologism, apărut la sfârșitul veacului 19, fără vreo legătură cu limba română sau cu dialectul aromân. Cel de-al 14-lea apostol a trăit în mijlocul lor la Salonic (în latină, Salona, localitate căreia și astăzi aromânii îi zic Săruna), Bereea, azi Veria etc. Acolo, sub destin creștin, a început să se profileze neamul românesc, acești traci fiind însă romanizați încă din secolul II înainte de Christos. Apostolul, evreu din naștere ne-a dezvăluit ființa umană, dar și dumnezeirea lui Iisus, ca legatar prin jertfă asumată, a noului legământ al lui Dumnezeu cu oamenii spre salvarea lor – "El este Mijlocitorul unui nou Testament, care prin moartea petrecută spre răscumpărarea greșelilor

de sub întâiul Testament" (Evrei, 9, 15). În numele și prin dragostea față de Dumnezeu și semenii lor: "De-aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chinval" (I Corinteni 13, 1) fiindcă Domnul este duh și unde este Duhul Domnului, acolo este libertate" (3 Corinteni 3, 12). Adevărata libertate, ca drept al

oamenilor, dar mai ales, ca dar divin. Nu libertatea de a încălca drepturile altora, cum încearcă astăzi "filozofi" de duzină, unii duși cu duhul, iconoclaști, care vor neapărat izgonirea religiei din școli. Adică Dumnezeu se pune la vot? Democrația unei minorități învinge credința majorității?

Exemplare ni se par însă nu doar toleranța ci și solidaritatea deplină a tuturor cultelor religioase din plaiurile carpatine, (creștinism, iudaism, mahomedanism etc.) în apărarea multimilenarelor cărți de credință, a valorilor culturale, morale și estetice, cultivate în sensul adevărat umanist al tuturor religiilor apărute de Constituția țării.

Românul și monumentul secolului

☞ În aceste zile de Păresimi, cuvânt străvechi care înseamnă, 40 (de mucenici, de zile de post etc) când sufletele noastre reiterează suferințele, jertfa, dar și iertarea Mântuitorului, acordate oamenilor, în numele Domnului, răzbate încă o bucurie, specifică doar neamului nostru, ca un răspuns peste veacuri adresat de daco-românii sudici Apostolului Pavel și prin el, Mântuitorului nostru. Răsfoind documente inedite, în câteva arhive de provincie (mai ales în județul Vâlcea), am întâlnit mărturisirea marelui sculptor român, aromân prin obârșie Gheorghe Anghel (1904-1966), portretist fără egal în bronz și piatră al Panteonului românesc: Eminescu, Enescu, Bălcescu, Pallady etc. Pe când studia și expunea la Paris, în perioada 1924-1937, a contribuit la realizarea unei opere de artă fără egal. Să decupăm informația din mărturisirea unui confident al său: "Îl cunoaște pe C. Brâncuși; concepții artistice fundamentale opuse. Lucrează cu un colectiv de sculptori la Christul monumental aflat în prezent în Brazilia. (mărturisire proprie)".

Pe de altă parte, pe internet apar alte informații interesante despre statuia lui Iisus (Jesus, în portugheză) de pe muntele Corcovado (în traducere "Cocoșă" sau "Dealul") din Rio de Janeiro. Statuia a fost proiectată de brazilianul Heitor da Silva Costa și realizată de sculptorul francez (în realitate polonez) Paul Landowski, la 710 m cu o înălțime de 38 m. Acest monument artistic al secolului 20 a fost inclus recent în topul celor 7 minuni ale lumii moderne. Propunerea de a se ridica o statuie lui Iisus a fost avansată încă din perioada Imperiului Brazilian de prințesa Issabela în 1921.

La realizarea statuii și-au dat concursul designeri și sculptori pe atunci celebri, dar și ucenici ai lor, precum Carlos Oswald și Paul Landowski, ultimul răspunzând de execuția sculpturii monumentale. Noul colos cântărește 1145 tone, de remarcat că Iisus este clădit din oțel și ciment, marcând astfel, din inițiativa Arhidiecezei catolice din Rio de Janeiro, centenarul independenței Braziliei (1922). Statuia lui Iisus cu brațele deschise a fost realizată din beton armat și acoperită de steatit. Construcția propriu-zisă a revenit în responsabilitatea inginerului brazilian Heitor da Silva Costa, șantierul funcționând între anii 1922-1931.

De remarcat că figura Mântuitorului a fost creionată, susțin alte surse, de alt sculptor român, Gheorghe Leonida, absolvent al unor școli de belle arte din Italia și Franța.

Cine a fost acest sculptor român? Numele însuși oferă date interesante, în special o ascendență strămoșească de la sud de Dunare, probabil tot aromână. Tatăl sculptorului, Anastase, primar la numai 17 ani, al satului Gârbesti din Vaslui, apoi voluntar în armata română, a ajuns până la gradul de căpitan de cavalerie. Soția lui a fost însă franțuzoaică sadea, Matilda Gill, fiica unui inginer francez ajuns pe meleagurile carpatine. Menajul Leonida (nume frecvent la greci dar și la aromânii din Grecia, după un erou legendar spartan) s-a bucurat de 11 copii, dintre care au trăit: Alexandrina, Natalia, Dimitrie, cel care a dat numele unui muzeu celebru al tehnicii românești, cel mai celebru dintre frați, Maria, Eliza, Adela, Gheorghe, Paul, trei dintre frați decedând la vârste fragede.

Mai cunoscut este desigur Dimitrie (1893-1965), o somitate

științifică universitară și inginerescă în domeniul energiei românești. Eliza Leonida Zamfirescu (1882-1973) a absolvit celebra facultate de chimie din Charlottenburg – Berlin și s-a distins ca specialistă a Institutului Geologic din București. A fost căsătorită cu chimistul Constantin Zamfirescu, fratele prozatorului român, Duiliu Zamfirescu, pensionându-se la 75 de ani.

Cu Gheorghe Leonida (1922-1942), clanul căpitanului de cavalerie înclină spre firea sentimentală a mamei. După ce a absolvit conservatorul de artă din București, secția sculptură, a studiat și a expus la Roma și Paris. În tradiția familiei se păstrează informația ca el a sculptat capul lui Iisus. Alte surori, Alexandrina și Natalia, au studiat și ele peste hotare fiind multă vreme profesoare de limba franceză, iar Adela a condus, în calitate de medic specialist primul spital de oftalmologie din București. Mezinul familiei Paul (1895-1952) a fost militar de carieră, ajungând la gradul de general-lototenent.

Suntem așa dar într-o mare dilemă. Cine a dăltuit Capul lui Iisus din Rio? Anghel sau Leonida? Amândoi, Gheorghe, amândoi, după obârșie, români din sudul Dunării. Apostolul Pavel a semănat, roada lui a fost generoasă. Peste veacuri aromânii au înălțat astfel un imn de iubire christică...

Ar fi împlinit 75 de ani

Approape de pragul acestei luni, Nichita Stănescu ar fi împlinit 75 de ani. O mare parte din cei plătiți să facă azi cultură în țara asta, nu sunt siguri că el a existat. Noi însă, prea demni pentru a accepta ajutoare care să ne înrobească, vi-l readucem pe Nichita așa cum l-ați uitat.

Vasile TODI

Un Janus al poeziei românești

Așa l-am numit în prima mea carte de critică a poeziei noastre contemporane, cu un deceniu în urmă. După care n-am ostenit să scriu despre culegerile de poeme-miracol ale lui Nichita Stănescu. Pe atunci însă, în 1974, nu-l cunoșteam personal pe zeul cel blond, cu soarele coborât în plete și în ochii lui ca mărire largi, aparent calme, în care se îneca noiane de enigme. Nu-l cunoșteam, nu-i știam nici adresa, — i-am expediat cartea la Uniunea Scriitorilor, — unde, dacă nu acolo, în casa lui de drept?

Un gest reflex, de pură prețuire, admirație din partea mea. Gest pe care îl socoteam, bineînțeles, fără urmări.

Poetul mi-a făcut însă o surpriză de zile mari, cum numai *El* era în stare să o facă. Peste doar vreo săptămână, mi-a trimis o scrisoare-poem, pe care, firește, o păstrează pe cel mai de preț manuscris din biblioteca mea. *El Marele Poet*, răsfățatul criticii, îmi mulțumea pentru a-i fi surprins poezia din lăuntru ei:

*Iubite și drag domnule Hristu Cândroveanu,
M-a emoționat profund studiul pe care mi l-ați acordat în excepționala dumneavoastră carte „Alfabet liric».
Nu știu dacă merit atât de caldă dumneavoastră apreciere, dar ea m-a făcut pentru câteva secunde eterne fericit.
Vă mulțumesc din suflet!
Ce-am scris mai bun, nici măcar n-am scris, ci, am visat că scriu.
Aprecierile dumneavoastră m-au lăsat în vis!
...ca omagiu, îngăduiți-mi să-mi transcriu numele după actul de naștere, -
Hristea Nichita Stănescu*

Pentru ca bucuria mea să fie mai mare așadar, îmi dezvăluia în minunata lui misivă — cum se vede — acest amănunt biografic, anume că numele lui întreg era *Hristea Nichita Stănescu* (aluzie, atât de măgulitoare, la prenumele meu.

Hristu Cândroveanu, 1974

Nichita Stănescu în scrisori de familie

TIMIȘOARA

Vă sărut cu dor din regiunea Timișoara unde mă aflu cu ocazia săptămânii poeziei nini

(16.10.1967) VENETIA

Dragi părinți, mă gândesc la dumneavoastră cu drag, din inima unei Venetii de vis nichita

10.4.1971 ROMA

Iubiți părinți vă transmit un gând de dragoste și de dor de lângă miraculosul Coliseu roman, din Roma
Nichita

16.4.1971 BUCUREȘTI

Dragă Mamă și Tată, am sosit cu bine din Anglia. Între timp, v-am trimis niște știri dar nu știu dacă v-au parvenit? Îndată ce voi rezolva treburile de primă urgență, am să vă dau un semn. Vă sărut mina,
Nichita

18 Aug. 1971 LONDON

Dragii și scumpii mei părinți, mă gândesc cu dragoste la dumneavoastră, dintr-o Londră plină de melancolie
Nichita

Londra 1971 WIEN

Dragi părinți, vă sărut mina din Viena cea ploioasă
Mai 1976 Nichita

(Scrisorile, cărțile poștale și ilustratele, au fost trimise prin timp, invariabil, pe adresa NICOLAE — sau TATIANA, sau NICOLAE ȘI TATIANA — STĂNESCU, Strada Buciumului 1 Ploiești, Roumanie.
Transcrierea lor s-a făcut cu permisiunea mamei poetului.)

Strigături

*O luasem de frumoasă
dar ea fire de nevestă
m-a dezbelciugat de vin
și de multul meu puțin
m-a dezbelciugat de stele
între sinurile sele
și mi-a fost cosit cu coasa
și amanta și mireasa
și-mpletește cu nădejde
ștreangul meu fără de lege
mi-l arată und'mi-e locul
când mi s-o-implini sorocul
și m-ademeneste-n pat
cu mîncăruri de bărbat
și cu gene ascuțite
și sprincene spovedite
de mă ține locului
și mi-e dorul dorului
de-a sta numai locului
cu nevasta dracului.*

Nemernicia

*Își pusese genunchii la gură
ochii plini de gene și-i ținea închiși,
o auritură
trebuie că avea în iriși,
și nici mina nu-ndrăzneam s-o întind
ca s-o trag la subțioară,
frică mi-era că depind
de-o mucoasă de fecioară.
M-am dat orb, m-am dus pe plute
și m-am dat că am plecat
când mirosul ei cel iute
de la ușă m-a strigat
și m-a-ntors spre așternuturi
cum se-ntoarce peste ceruri
fulgerînd peste ținuturi
căldura plină de geruri*

Citesc, cu o lacrimă în gând, banda de magnetofon... Banda care trebuia prelucrată; banda încă vie, necunoscută nici de ascultători. O las să se deruleze singură...

***

Banda a surprins una din cele mai emoționante convorbiri. Era înainte de plecarea la Struga...

— „Sărut mina, Mamă; să te gîndești la mine ca să-mi meargă bine, să fiu demn, să fiu deștept, să nu mă-ncurce dușmanii, să te reprezint cu frumusețe...»

Banda magnetică reține pentru totdeauna:

— „Bine, Mamă scumpă și iubită. Auzi, Mamă? Fii atentă că noi doi avem un pact. Atîta timp cît dumneata trăiești eu nu mor...»

„...Da, da... o să am grijă de mine. Mai ales că pactul nostru mai are un codicil. Atîta timp cît dumneata trăiești, eu nu mă-nbolnăvesc.»

Apoi brusc:

— „Hai să-i cîntăm un cîntec!

Mamă, mamă, te iubim

Alta nu mai știm...

Și melodia, improvizată, înlăcrămează banda magnetică:

Mamă, mamă, te iubim

Alta nu mai știm...

Mamă, mamă, te iubim

Alta nu mai știm...

Victor Crăciun, 1984

Cîntec

*Bineînțeles că eu sunt robul
vostru,
ah, voi copile, voi fete, voi
femei,
ah, voi, pletoaselor, și voi
genoaselor,
ah, voi, pulpoaselor, și voi,
țâtoaselor,
bineînțeles că sunt al vostru,
bineînțeles că este bineînțeles
tocmai de aceea strîng în brațe
o singură femeie,
tocmai de aceea strîng în brațe
o singură femeie,
altfel, cum v-aș cunoaște pe
toate,
altfel, acum aș fi robul vostru?
29 septembrie 1979*

